

diagnostikk og differensialdiagnoser hos barn og voksne som presenterer allergiske symptomer fra luftveier, hud, øye, nese og/eller mage-tarm-systemet. Når det gjelder behandling, presenteres både standardregimene og nyere immunmodulerende medikamenter. Avslutningsvis diskuterer man astma og allergi i lys av arbeidsmedisin og yrkesveiledning.

Her har altså forfatterne lyktes med å gå i dybden, samtidig som de beholder bredden i astma- og allergifeltet. Teksten er lettlest og ofte supplert med forklarende figurer og tabeller. Studiene gjenspeiler nordiske forhold, og forfatterne drøfter vanlige og mer sjeldne kliniske tilstander. Selv om boken nok i første omgang er rettet mot studenter eller blivende spesialister, tror jeg den også kan være til glede for mange som allerede er godt etablert i faget.

Monica C. Munthe-Kaas

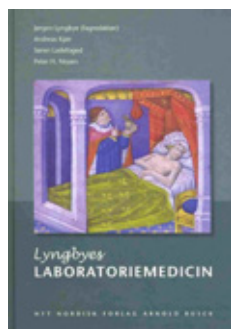
Barnesenteret
Kvinne- og barnklinikken
Oslo universitetssykehus, Ullevål

Dansk bok i laboratoriemedisin

Lyngbye J, Kjær A, Ladefoged SA et al, red

Lyngbyes laboratoriemedicin

2. utg. 739 s, tab, ill. København: Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck, 2010. Pris DKK 699
ISBN 978-87-17-04044-1

Dette er andre utgave av et oppslagsverk beregnet på medisinsk personale som tolker laboratorieresultater. Vekten er lagt på klinikk og i mindre grad på teknisk-kjemiske aspekter ved analysering. Særlig leger, bioingeniører og

studenter vil ha nytte av denne boken.

Etter en kort historisk oversikt kommer et kapittel på ca. 500 sider med en alfabetisk oversikt over komponenter som analyseres i forskjellige kroppsvæsker.

Deretter følger kapitler om nukleærmedisin, klinisk fysiologi og molekylær medisin. Referanselisten er på 95 sider, med referanser også fra 2009.

Det er Lyngbye som er hoved- og eneforfatter for den mest vesentlige delen på 500 sider. Fordelen ved å ha én forfatter er at gjentakelser unngås. Ulempen er at det kan være vanskelig for én person å ha egen erfaring med alle disse komponentenes betydning i klinikken.

Hver komponent beskrives i et ryddig

system om hvilken bruk man har av komponenten, pasientforberedelser, prøvetaking, referanseintervaller, biologisk variasjon, tolkning og komponentens biokjemi/fysiologi. Dette er gjort på en meget omfattende og grundig måte.

Under biologisk variasjon savner man mer konkrete opplysninger om denne variasjonen i form av variasjonskoeffisienter. Sammen med analytisk variasjon kunne dette si noe om en komponents forandringer hos samme pasient er av praktisk betydning.

Kapitlet om nukleærmedisin er en skjematisk oppsummering av dette fagfeltet. Et bedre alternativ på norsk er Rootwelts *Nukleærmedisin*, selv om den nå er fem år gammel (1).

Kapitlet om klinisk fysiologi er på fire sider og kunne med hell ha vært utelatt.

Kapitlet om molekylær medisin er en innføring i moderne metoder basert på DNA- og RNA-isolering, illustrert ved en alfabetisk liste over sykdommer hvor disse analysene kan være aktuelle.

Referansene er litt uryddige. De finnes hovedsakelig i et eget kapittel, men også som fotnoter og direkte i teksten, ofte uten å være med i hovedlisten. Referansene er ordnet etter den komponenten de refererer til, men de kunne like gjerne ha vært plassert etter vedkommende komponent i hovedkapitlet.

På norsk finnes i ny utgave *Brukerhåndbok i medisinsk biokjemi* (2), som også har en nettutgave som oppdateres regelmessig. Et svensk alternativ er *Laurells Klinisk kemi*, som kommer i ny utgave høsten 2010. Et engelsk alternativ er *Tietz textbook of clinical chemistry and molecular diagnostics* (3).

Ett eller flere av disse alternativer er et bedre valg enn den foreliggende bok, fordi de med sine mange medforfattere sikrer en mer personlig erfaring med de komponentene som beskrives.

Per Kr. Lund

Oslo

Litteratur

1. Aas M. Oppdatert om nukleærmedisin. Anmeldelse av: Rootwelt K. Nukleærmedisin. Tidsskr Norske Lægeforen 2006; 126: 1230.
2. Urdal P, Brun A, Åsberg A, red. Brukerhåndbok i medisinsk biokjemi. 4. utg. Haugesund: Akademisk fagforlag, 2009.
3. Burtis CA, Ashwood ER, Bruns DE, red. Tietz textbook of clinical chemistry and molecular diagnostics. 4. utg. Philadelphia PA: Elsevier Saunders, 2006.

Oppdatert kunnskap om arbeidsrettet rehabilitering

Westerhäll LV, Bergroth A, Ekholm J, red.

Rehabiliteringsvitenskap

Rehabilitering till arbetslivet i ett flerdisciplinärt perspektiv. 2. utg. 248 s, tab, ill. Lund: Studentlitteratur, 2009. Pris SEK 301
ISBN 978-91-44-05264-9

Boken er en ny utgivelse med de samme svenske forfatterne fra forskernettverket «Centrum for rehabiliteringsforskning», som sto for første utgivelse i 2006 (1). Den er rettet mot områder som rehabiliteringsvitenskap, personell og arbeidslivsspørsmål,

sosial og medisinsk jus, sosialarbeid, sosiologi og sosialmedisin. Formen er lærebokaktig, og det svenske velferdssystemet blir beskrevet på en måte som gjør teksten egnet som dokumentasjonsbase for ulike aktører innen de forskjellige feltene i arbeidsrettet rehabilitering.

Siden første bokutgivelse er dette fagområdet blitt enda mer aktualisert gjennom økt politisk fokusering, noe som igjen har ført til større behov for forståelse for sammenhengen mellom arbeidsevne, helse og arbeidskrav. Det vil da være nyttig å se dette i lys av WHOs definisjon av helse i ICF (International Classification of Functioning, Disability and Health). Det har kommet frem nye forskningsresultater når det gjelder effekten på sykmeldingsdager i forhold til organiserte, koordinerte prosesser fra de ulike etatene. I den forbindelse vises det til NAV-reformen som nettopp hadde til hensikt å forbedre samarbeidet mellom trygdeetat, arbeidsformidling og sosialtjeneste.

Noen kapitler er skrevet i en litt tung stil, med enkelte svenske ord som kan være vanskelig å forstå, men bruken av eksempler gjør det lettere å få med seg poengene. Det er brukt noen klargjørende, oppdaterte figurer og tabeller, men kanskje kunne boken vært bedre som oppslagsbok dersom man hadde brukt figurer for å illustrere de ulike aktørenes rolle. Jeg savner også norske og danske referanser.

Det blir vist til at arbeidsrettet rehabilitering i form av planmessige, koordinerte tiltak med pasienten som aktiv deltaker, kan gi betydelige økonomiske innsparinger på samfunnsnivå, og også at slike tiltak kan være besparende i forhold til forbruk av helsetjenester.

Selv om forfatterne henvender seg til det svenske markedet, er boken nyttig for oss

i Norge med hensyn til forskningsresultater, referanser og sammenfall av svenske og norske problemer og løsninger. Men vi må nok en gang konstatere at svenskene har kommet oss i forkjøpet.

Magne Rø

Klinikk for fysikalsk medisin og rehabilitering
St. Olavs hospital

Litteratur

1. Rø M. Arbeidslivsrettet rehabilitering. Anmeldelse av: Westerhäll LV, Bergroth A, Ekholm J, red. Rehabiliteringsvitenskap. Tidsskr Nor Lægeforen 2007; 127: 1683.

Dyret i mennesket

Erkell LJ, red.

Djuren och människan

Om den moderna biologin och dess världsbild. 279 s, ill. Lund: Studentlitteratur, 2009.

Pris SEK 318

ISBN 978-91-44-04888-8

For å forstå mennesket er biologisk kunnskap nødvendig, men ikke tilstrekkelig. Kunnskapen må bearbeides og fortolkes i en spesifikt menneskelig kontekst for å kunne anses som gyldig. Denne erkjennelsen har sporet

forfatterne til å utforske sammenhengen mellom empiri og teori fra en uventet synsvinkel. Mens bøker i sjangeren «menneskets natur» oftest skrives av filosofisk skolerte forskere, tar disse forfatterne, som har tilknytning til Zoologiska institutionen ved Göteborgs universitet, utgangspunkt i en biologisk kunnskapsbase. Derfra forsøker de å forstå de teoretiske og filosofiske implikasjonene for mennesket. Det at innsiktene som filosofene og biologene avleverer, er relativt likelydende, føles betryggende. Det viser en utbredt vitenskapelig konsensus om det dyriskes store betydning for vår arts særegne atferdsmønstre. I tillegg viser det at vitenskapen trolig besitter et hensiktsmessig analytisk verktøy for å utforske denne betydningen.

Innledningsvis får vi gjennom fire kapitler en gjennomgang og drøfting av begreper som gjør det mulig å gripe virkeligheten på en rasjonell måte, f.eks. diskuterer man hva sannhet er, og hva som ligger i begrepene nødvendighet og tilfeldighet, samt hvordan disse kan forstås gjennom sannsynlighetsbegrepet. Grenseoppgangen mot intelligent design går også opp på en god måte. Men forfatterne skjuler ikke at biologien fortsatt har mange ubesvarte

spørsmål, som påpekt, men ikke adekvat besvart av kreasjonistisk orienterte personer.

De fire kapitlene som utgjør den midtre delen, tar for seg evolusjonære forklaringer og kobler disse på en innsiktsfull måte opp mot ontogenese, f.eks. i kapitlet om pattedyrenes kjønnsutvikling. Det er etter hvert blitt allment akseptert at sykdom av ulike kategorier har nær sammenheng med hvordan menneskets evolusjonært betingete utrustning føyer seg sammen med ontogenetiske og økologiske forhold. Kapitlene bidrar derfor til en viktig fortolkningsramme for å forstå en rekke typer sykdom.

I de tre siste kapitlene drøftes samarbeidets biologi, biologiens betydning for etiske oppfatninger og sosialdarwinismens misforståtte utlegninger. Også her klarer forfatterne å styre unna den skråsikkerheten som ofte preger diskusjoner om menneskets biologi og dens betydning for vårt daglige virke.

Når biologi omtales i forbindelse med mennesket, ser vi ofte at menneskets atferd tolkes som mer eller mindre determinert av vårt dyriske opphav. Denne teksten er heldigvis fri for slike lettvinde løsninger på kompliserte problemer, noe som øker troverdigheten.

Medisinske problemstillinger berøres i liten grad, men temaene som gjennomgås, er relevante og har stor overføringsverdi. Boken er derfor velegnet for leger som ønsker en kortfattet og velskrevet innføring i menneskerelevant biologi.

Elling Ulvestad

Mikrobiologisk avdeling
Gades institutt
Haukeland universitetssykehus

Topografisk anatomi og kreftkirurgi

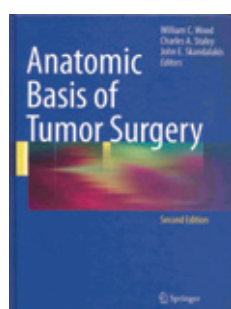
Wood WC, Staley C, Skandalakis JE, red.

Anatomic basis of tumor surgery

2. utg. 851 s, tab, ill. Heidelberg: Springer, 2010.

Pris EUR 150

ISBN 978-3-540-74176-3

Første utgave kom i 1999 (1). I den foreliggende andreutgaven er C. Staley blitt en av de tre redaktørene, og J.E. Skandalakis, som har vært en sterk bidragsyter innen dette formidlingsfeltet, og til denne

boken, er ved denne utgivelsen død. Noen forfattere til enkelte kapitler er skiftet ut,

men de aller fleste kommer fortsatt fra kirurgiske miljøer knyttet til Emory universitet i Atlanta, USA.

Det mest iøynefallende ved denne utgaven er en generell forbedret layout. Figurene er nummerert, men i stor grad uendret. Noen få figurer er kommet i tillegg. Det er nå 19 kapitler, mot 20 i førsteutgaven, selv om et nytt kapittel om hudsvulster er kommet i tillegg. Dette er gjort ved at noen tema er samlet under samme kapittel. Illustrasjoner med beskrivelse av laparoskopiske tilganger og operative poeng har fått noe mer plass, spesielt i forhold til splenektomi og adrenalektomi. I mammakirurgikapitlet er vaktpostlymfeknuteprikket og tilhørende operativ teknikk greit beskrevet, og total mesorektal eksisjon (TME) ved operasjon for rektumkreft er nå ivaretatt både ved tekst og illustrasjoner. I kapitlet om lever- og galleveiskirurgi er illustrasjoner og tekst oppdatert når det gjelder beskrivelse av enkelte teknikker.

Dette er en praktisk bok, som vil være nyttig å ha lett tilgjengelig. Innholdet har størst relevans for dem som arbeider innenfor gastrokirurgi, bryst- og endokrinkirurgi og urologi, kanskje også gynekologi.

Selv om hvert kapittel avsluttes med henvisninger til faglitteraturen i form av «Key references» og «Suggested readings», som med få unntak også inneholder nyere og oppdaterte publikasjoner, er det først og fremst de mange gode illustrasjonene, sammenholdt med en presis tekst, som er styrken. Enkelte oversikter i tabellform letter orienteringen for den travle leser. Det er imidlertid beklagelig, og litt uforståelig, at man for eksempel i tabell 6.1 refererer til «gammel» TNM-klassifisering av ventrikelkreft (2), når det nå foreligger en helt ny og noe endret klassifisering av disse svulstene, som nylig er utgitt av samme forlag (3). Her burde forlaget kunne koordinere sine egne utgivelser bedre.

Likevel, og med få forbehold; dette er fortsatt en nyttig bok, som er blitt enda bedre, selv om de mange flotte fargefigurere og en solid innbinding har sin pris.

Jon Arne Søreide

Kirurgisk avdeling
Stavanger universitetssykehus

Litteratur

1. Søreide JA. Nyttig lærebok om kreftkirurgi. Anmeldelse av: Wood WC, Skandalakis JE, red. Anatomic basis of tumor surgery. Tidsskr Nor Lægeforen 2000; 120: 722.
2. AJCC cancer staging handbook: TNM classification of malignant tumors. 6. utg. New York, NY: Springer, 2002.
3. AJCC Cancer Staging Manual. 7. utg. Heidelberg: Springer, 2010.